

deVerdieping

ARRESTATIE Jan Nieboer is het gezicht van het verzet tegen windmolens op de grens van Drenthe en Groningen. Hij zat zes weken vast op verdenking van bedreiging. De tijd van gevangenschap heeft hem gesterkt: 'Die windturbines komen er niet.'

interview **Joop Bouma** foto **Reyer Boxem**

'Alsof ik zes moorden had gepleegd'

Er kwam een pakjesbezorger van DHL het kantoor van Nieboer (voor belasting, administratie en advies) in het Drentse Nieuw-Buinen binnenlopen. Nieboer zat achter zijn computer te werken. Of hij meneer Nieboer was, vroeg de bezorger, die een grote doos droeg. Of hij even wilde tekenen voor ontvangst. Op het moment dat Nieboer zijn handtekening zette, stormden een stuk of acht politiemensen in kogelwerende vesten zijn kantoor binnen. De doos was leeg.

Voordat Nieboer goed en wel beseftte wat hem overkwam, zat hij geboeid op de achterbank van een Audi A9 die 'met 180 per uur' richting Groningen reed, naar het politiebureau. "Alsof ik zes moorden had gepleegd."

Zes weken later, op 31 juli, kwam hij vrij. Het Openbaar Ministerie had hem nog zestig extra dagen vast willen houden, maar de rechter oordeelde anders. Nu zit Jan Nieboer weer achter zijn pc in zijn kantoor in Nieuw-Buinen. Hij is nog steeds verdachte van betrokkenheid bij het sturen van dreigbrieven aan ondernemers die aan de omstreden bouw van windmolens in Drenthe willen meewerken.

Strak in het pak, stropdas om, kaarsrechte scheiding. Altijd onberispelijk. Jan Nieboer (61) is de stem van het Veenkoloniale verzet tegen windmolens, woordvoerder van actiegroep Platform Storm. Zelfs tijdens detentie droeg hij zijn kostuum. Als hij werd verhoord, ging Jan Nieboer in zijn nette pak, dasje voor, wit overhemd. Zijn medegevangenen noemden hem 'de burgemeester' en 'de professor'. Een gedeputeerde sprak hem op de gang eens aan in de veronderstelling dat hij met de baesdirecteur te maken had.

Zwaar voor het thuisfront

Die zes weken in de gevangenis waren zo slecht nog niet. Het eten was prima, hij kon veel sporten en de bejegening door het gevangenispersoneel was 'uiterst correct', in de woorden van Jan Nieboer. Hij kon ook weer eens een boek lezen, zelfs wel drie. Hij deed mee aan partijtjes voetbal. Leuke tijd gehad dus? "Nou, nee. Je mist je vrouw en kinderen. Ze konden door de bureaucratie bij het gevangeniswezen pas na 3,5 week voor het eerst op bezoek komen. Het was voor het thuisfront wel heel zwaar."

Die 19de juni, de dag van de aanhouding, was er gelijktijdig een inval bij hem thuis in het lintdorp Tweede Exloërmond, middenin het windmolengebied. De kinderen, 20 en 21, waren thuis. "Vooral mijn dochter heeft het er emotioneel erg moeilijk mee gehad. Ze zijn zich lam geschrokken. Het hele proces is traumatiserend. Ik heb er zelf geen enkele last van. Het is alsof ik naar een hele vreemde film keek."

Gisteren zag hij voor het eerst de beelden van de bewakingscamera van zijn kantoorgebouw. Op 19 juni reed er een DHL-busje voor. Dat was dus de pakjesbezorger. Nieboer zag de man na het afleveren van de lege doos terugkeren bij de bestelauto en iets zeggen. Op dat moment vlogen de achterdeuren open en stormden de agenten het pand binnen.

Waarom die overmacht? Die vraag houdt hem wel bezig. "Als ze gewoon langs waren gekomen en aan mij hadden gevraagd, meneer Nieboer, we willen even met u praten, dan had ik mijn computertje uitgezet en was ik meegegaan. Daar was echt geen arrestatieteam voor nodig geweest." Zijn advocaat, Evert van der Meer: "Het is opvallend dat deze zaak zo grootschalig is opgepakt."

Het Openbaar Ministerie verwijst voor uitleg over de aanhouding naar de politie. Woordvoerder Kalina Pruntel van regiokorps Noord-Nederland wil geen mededelingen doen over de aanhouding en over de opsporingstactieken. "De aanhouding is zorgvuldig gedaan. Niet door een arrestatieteam, maar door acht agenten."

Zuil van 145 meter

Vanuit zijn huis in de veenkolonie kan Jan Nieboer de eerste windturbine zien, die onlangs voor een test overeind is gezet. Een zuil van 145 meter, de wieken reiken tot bijna 210 meter. De molen is opgesteld in de weken dat hij vast zat. Hij zag 'm voor het eerst toen hij op de avond van zijn vrijlating met vrouw en kinderen naar huis reed. Ze hadden onderweg in Emmen nog even wat bij de McDonald's gegeten.

"We waren Exloo voorbij, mijn vrouw zei: 'Jan, kijk maar niet.'" Hij keek wel. "Daar stond 'ie, dat wanstaltige ding. Ik kreeg er een knoop van in mijn buik. Ik dacht, dit is wat ons straks in 45-voud te wachten staat. Het hele Veenkoloniale gebied, dat nu nog gekenmerkt wordt door rust, ruimte en openheid, wordt straks in één klap geruïneerd. Maar ik ga er nog steeds van

uit dat wij deze oneerlijke en ongelijke strijd gaan winnen. De wal gaat het schip keren."

Wie denkt dat Jan Nieboer na zes weken opsluiting is geknakt, kent Jan Nieboer niet. De detentie heeft hem strijdbaar gemaakt. "Ik heb zo veel steunbetuigingen gehad: bloemen, kaartjes, appjes, mails. Iedereen was verbijsterd en vol ongeloof over mijn aanhouding." Nieboer geloofde het eerst zelf ook niet. Maar dat zeggen verdachten altijd. "Ik heb wel vaak tegen mijn vrouw gezegd: hou er maar rekening mee dat ik een keer wordt aangehouden, omdat ze mij zullen zien als de spin in het web. Justitie hoopt via mij verbindingen te kunnen leggen naar de plegers van verkeerde acties."

Ze hebben geen spat aan bewijs, zegt hij. Ze hebben hem kennelijk als verdachte aangemerkt omdat in de dreigbrieven zinnen stonden die Nieboer in het openbaar in de media had geuit. "Tja, dat mensen mijn oneliners overnemen, daar kan ik niets aan doen."

Opsporingsmethoden

Alles is bij de inval meegenomen, zijn computers, zijn agenda. De recherche gaat niks vinden, voorspelt hij. Niettemin hoopt hij toch op een dagvaarding om voor de rechtbank te verschijnen. "Ik wil dat een rechter mij vrijspreekt, zodat mijn naam wordt gezuiverd."

Hij hoorde dat de politie een peilbaken onder zijn Mercedes had geplakt om zijn bewegingen te kunnen volgen. Ook de auto van medeverdachte Jan H. uit Meeden, die nog steeds vast zit, had zo'n apparaatje. Nieboer: "Ze hebben mij afgeluisterd op kantoor, de telefoon is getapt. Het zou best kunnen dat dat nog steeds gebeurt. Ik heb de opgenomen gesprekken gehoord." Zijn advocaat: "Er zijn in dit onderzoek, dat nog steeds loopt, opsporingsmethoden gebruikt die een vergaande inbreuk maken op de privacy. Dat geeft te denken."

Het onderzoeksteam heeft ook ontmoetingen van Nieboer met Jan H. in de McDonald's in Stadskanaal afgeluisterd, zo bleek. "Jan en ik zaten 's morgens vroeg heel vaak samen bij de McDonald's, om dingen te bespreken in alle rust, ik doe ook zaken voor Jan. We spraken natuurlijk ook over de windmolenacties, we zijn allebei actief in het verzet. Ik heb mij altijd onbespied gewaand. Op alles is beslag gelegd, op onze bankrekeningen en onroerend goed, op rekeningen van mensen van wie ik bewindvoerder ben. Het Open-

baar Ministerie ruïneert in één klap je leven en dat is kennelijk ook de inzet. Ze willen je compleet ontregelen."

In zijn publieke uitingen als woordvoerder van Platform Storm heeft Nieboer geweld altijd afgekeurd, maar tegelijk toonde hij in één adem begrip voor mensen die het recht in eigen hand namen. Dat is gasgeven en remmen tegelijk, oordeelde burgemeester Jan Seton op RTV Drenthe. Zijn gemeente Borger-Odoorn krijgt een groot deel van de beoogde windmolens op het grondgebied.

Uitlaatklep

Nog steeds veroordeelt Nieboer geweld en bedreiging, maar begrip is er ook nog. Nieboer: "Die bedreigingen zijn rampzalig en criminele acties leiden nooit tot iets. Maar: het is een uitlaatklep voor de frustratie van mensen." Hij denkt dat er grote kans is op nieuwe gewelddadige acties. "Dit gaat niet goed komen. Tijdens mijn detentie zijn er nieuwe bedreigingen verstuurd. Kennelijk is men niet zo onder de indruk. De mensen laten zich hun leven, hun bezit, hun welvaart en hun gezondheid niet afnemen. Sommige tegenstanders zullen misschien daadwerkelijk hun eigen weg kiezen. Maar die gaan mij niet bellen. Als ze dat wel deden, zou ik zeggen: niet doen. Er zijn nog juridische mogelijkheden, ik heb nog wel vertrouwen in de Europese rechtspraak."

Hij vertelt dat hij tot tweemaal toe op straat door onbekenden is aangesproken, die hem zeiden dat ze het recht in eigen hand zullen nemen. "Twee mannen op een braderie in Musselkanaal zeiden dat ze een handgraanaat hadden gekocht. Later sprak een man mij aan op het straatmakersfestival in Tweede Exloërmond, hij zei dat hij semtex in de schuur had liggen. Je denkt dan, dat is grootspraak. Ik hoop het. Maar dit waren keurige mensen, die oprecht kwaad waren."

Nieboer gaat niet stoppen met zijn campagne tegen de windmolens in de Veenkoloniën. "Ik laat me niet murw of monddood maken, want dan hebben ze precies bereikt wat ze willen: het verzet in de kiem smoren. Ik voel te veel verantwoordelijkheid naar de Veenkoloniale burgers om dit te laten liggen."

De windboeren gaan intussen een gesprek over de bedreigingen en de vrijlating van Nieboer uit de weg. Op een verzoek van *Trouw* kwam aanvankelijk een positieve reactie, twee van de initiatiefnemers wilden praten, maar de toezegging werd alsnog ingetrokken. "De animo is tot het nulpunt gedaald", aldus hun woordvoerder Elzo Springer. De boeren ergeren zich er aan dat Nieboer alle ruimte krijgt in de media 'zonder enige kritische bevraging', terwijl zij 'een verhaal hebben waarin 99 procent van de Veenkoloniërs zich kan vinden', schrijft Springer in een e-mail.

"Het is duidelijk dat de boeren wat te verbergen hebben", reageert Nieboer. "Zij hebben vanaf dag één de hele goegemeente in het Veenkoloniale gebied misleid. Ze hebben de mensen op het verkeerde been gezet door de suggestie te wekken dat de bevolking invloed zouden hebben op het windplan. Niets bleek minder waar. Ik zit de boeren aan hun portemonnee en dat vinden ze heel erg vervelend. Ze worden gedreven door een blinde zucht naar geld. Ik denk dat ze erg teleurgesteld zijn dat meneer Nieboer achter de gevangenis muren vandaan is."

'Het Openbaar Ministerie ruïneert in één klap je leven'

'Ik zit de boeren aan hun portemonnee en dat vinden ze heel erg vervelend'